

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Осадчої Анастасії Олегівни на тему «Правове забезпечення адаптивних форм аграрного виробництва в умовах сталого розвитку», поданій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», підготовлений та затверджений на підставі публічної презентації наукових результатів дисертації та її обговорення кафедрою земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 10 від 06 березня 2026 року).

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. Сучасний етап розвитку аграрного права України характеризується необхідністю формування принципово нових підходів до правового регулювання сільськогосподарського виробництва в умовах глобальних викликів – кліматичних змін, деградації ґрунтів, втрати біорізноманіття та зростаючих потреб у забезпеченні продовольчої безпеки. Традиційні екстенсивні форми аграрного виробництва, що домінували протягом десятиліть, продемонстрували свою неспроможність забезпечити баланс між економічною ефективністю, екологічною безпекою та соціальною відповідальністю за сучасних умов.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена декількома взаємопов'язаними чинниками науково-теоретичного та практично-прикладного характеру.

По-перше, євроінтеграційні зобов'язання України, закріплені в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (2014 р.), вимагають гармонізації аграрного законодавства України з *acquis* ЄС, зокрема з положеннями Спільної аграрної політики на 2023-2027 рр., Європейського зеленого курсу (2019 р.) та Стратегії ЄС «Від ферми до виделки» (2020 р.). Ці документи визначають адаптивні форми аграрного виробництва – точне землеробство, агролісівництво, вуглецеве землеробство – як пріоритетні напрями трансформації аграрного сектору. Водночас аналіз чинного законодавства України засвідчує відсутність спеціального правового регулювання більшості адаптивних форм аграрного виробництва, що створює

системні перешкоди для їх впровадження й унеможливило отримання державної підтримки сільськогосподарськими товаровиробниками.

По-друге, реалізація конституційних засад екологічної безпеки (ст. 16 Конституції України) та права кожного на безпечне довкілля (ст. 50 Конституції України) в аграрній сфері вимагає формування правових механізмів, здатних забезпечити перехід від екологовиснажливих до природовідновлювальних систем аграрного господарювання. Ратифікація Україною Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (1996 р.), Паризької угоди (2016 р.), прийняття Закону України «Про основні засади державної кліматичної політики» (2024 р.) створили необхідне підґрунтя й закріпили зобов'язання щодо адаптації аграрного сектору України до змін клімату, однак відповідні правові механізми досі не сформовані на рівні галузевого аграрного законодавства.

По-третє, забезпечення продовольчої безпеки як невід'ємної складової національної безпеки держави в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення вимагає максимально ефективного використання ресурсного потенціалу агросфери. Адаптивні форми аграрного виробництва, що ґрунтуються на інноваційних технологіях та агроекологічних принципах, здатні забезпечити підвищення продуктивності за одночасного зменшення негативного впливу на довкілля, що відповідає Стратегії продовольчої безпеки на період до 2027 р. та Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 р.

По-четверте, сучасна аграрно-правова доктрина характеризується розширенням предмета правового регулювання внаслідок появи нових різновидів аграрних правовідносин та подальшим розвитком понятійно-категоріального апарату. Водночас у вітчизняній науці аграрного права відсутні комплексні монографічні дослідження правової природи адаптивних форм аграрного виробництва, їх класифікації, правових ознак та спеціальних механізмів регулювання. Категорія «адаптивні форми аграрного виробництва» не отримала належного доктринального опрацювання в системі аграрного права України й позбавлена належної законодавчої регламентації.

Водночас проведення комплексного монографічного дослідження правових засад адаптивних форм аграрного виробництва як категорії аграрного права й інструменту забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку агросфери в умовах глобальних екологічних викликів та євроінтеграційних процесів в Україні до цього часу не здійснювалося. Вищезазначеними обставинами й пояснюється вибір теми цього дослідження.

Науково-теоретичним підґрунтям цього дослідження послужили праці вітчизняних вчених у галузі аграрного, земельного, екологічного права, а саме: Н. О. Багай, Ю. Ю. Бакай, А. І. Брінцова, О. В. Гафурової, А. П. Гетьмана, Х. А. Григор'євої, І. В. Духневича, В. М. Єрмоленка, Т. О. Коваленко, Т. В. Курман, П. Ф. Кулиничка, Т. В. Лісової, В. В. Носіка, О. М. Савельєвої, В. І. Семчика, А. М. Статівки, Н. І. Титової, О. М. Туєвої, В. Ю. Уркевича. Окремі аспекти екологізації сільського господарства розглядалися у дослідженнях Ю. П. Боснюк, Г. С. Корнієнко, Л. В. Лейби, С. І. Марченко та ін.

У дисертації також використано напрацювання представників інших наукових напрямів (агрономії, агроєкології, економіки, історії): П. Є. Арданова, П. В. Волох, С. В. Довгань, В. В. Дяченко, В. І. Жарінова, О. В. Ковальової, Т. П. Лозінської, В. П. Масальського, А. М. Орел, В. Д. Орехівського, С. В. Пенькова, Л. М. Рисіна, Е. Е. Савицького, С. П. Танчик, Ю. В. Тернового, О. Т. Урушадзе, О. І. Фурдичко, Л. В. Центилю, Я. Г. Цицюра, О. А. Цюк, В. Ю. Юхновського та ін.

Окрім цього, використано дослідження іноземних науковців: О. Кента, Ф. Дж. П'єрса, П. Новака, А. Б. МакБратні, Б. Вілана та ін.

Нормативно-правову основу дослідження складають: Конституція України; законодавство України, норми якого врегульовують суспільні аграрні і земельні відносини у сфері ведення адаптивних форм аграрного виробництва; законодавство Європейського Союзу та зарубіжних держав (Нідерланди, Франція, Німеччина, США та ін.); статистичні дані; практика застосування чинного законодавства з регламентації аграрних відносин.

Дисертацію виконано на кафедрі земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого відповідно до цільової

комплексної програми «Правове забезпечення реалізації політики держави на пріоритетних напрямках економічного розвитку та у сфері екологічної безпеки» (державна реєстрація № 0111U000962). Тему дисертації затверджено вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 3 від 17 листопада 2022 р.).

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації. Метою дисертації є з'ясування сутності правових засад адаптивних форм аграрного виробництва на основі аналізу міжнародно-правових стандартів, європейського досвіду та положень законодавства України, виявлення особливостей правового регулювання окремих адаптивних форм аграрного виробництва (точного землеробства, агролісівництва тощо), а також розроблення пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання суспільних аграрних відносин у вказаній сфері.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання:

- прослідкувати генезу міжнародно-правового регулювання адаптивних форм аграрного виробництва та визначити основні етапи становлення відповідного аграрно-правового інституту.

- здійснити періодизацію розвитку законодавства України у сфері унормування адаптивних форм аграрного виробництва з виділенням характерних ознак кожного періоду та закономірностей трансформації законодавчих підходів до регламентації суспільних відносин у цій сфері.

- обґрунтувати роль адаптивних форм аграрного виробництва як засобу забезпечення продовольчої безпеки і сталого розвитку агросфери й вплив концепції сталого розвитку на формування комплексного правового регулювання адаптивних форм аграрного виробництва.

- з'ясувати сутність та сформулювати дефініцію поняття «адаптивні форми аграрного виробництва» як аграрно-правової категорії, виділити їх правові ознаки та розробити класифікацію.

- визначити правову природу точного землеробства як адаптивної форми аграрного виробництва, дослідити міжнародний досвід його правового регулювання;

- розкрити правові засади агролісівництва як адаптивної форми аграрного виробництва, виявити прогалини у чинному законодавстві та запропонувати шляхи їх усунення;

- внести та обґрунтувати пропозиції з удосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері.

Всі поставлені завдання було вирішено, мета дослідження була досягнута.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що виконана робота є першим комплексним дослідженням правових засад адаптивних форм аграрного виробництва в умовах сталого розвитку й обґрунтовані пропозиції з удосконалення правового регулювання суспільних відносин у зазначеній сфері. До найбільш вагомих результатів, які відображають наукову новизну дисертації та виносяться на захист, належать такі положення:

уперше:

– запропоновано авторську дефініцію правової категорії «адаптивні форми аграрного виробництва» як системи правовідносин у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, що характеризується здатністю його суб'єктів пристосовуватися до зміни умов середовища та коригувати виробничі процеси відповідно до вказаних змін з метою одночасного забезпечення продуктивності, екологічності та стійкості аграрного виробництва, включаючи його адаптацію до змін клімату, забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку агросфери;

– виокремлено правові ознаки адаптивних форм аграрного виробництва: комплексне правове регулювання нормами аграрного, екологічного, земельного права; особливий правовий режим з підвищеними вимогами до адаптивності; спеціальна правосуб'єктність аграрних виробників з розширеними правомочностями щодо вибору технологій та управлінських рішень; правові механізми стимулювання гнучкого пристосування виробничих процесів до зовнішніх змінюваних умов; нормативне забезпечення балансу приватних інтересів аграрних товаровиробників

та публічних інтересів держави й територіальних громад у сфері продовольчої безпеки й охорони довкілля; особливий порядок державного регулювання та контролю з урахуванням специфіки адаптивних технологій; правові гарантії державної підтримки суб'єктів адаптивного аграрного виробництва;

– здійснено класифікацію адаптивних форм аграрного виробництва за такими критеріями: за правовим статусом та рівнем регулювання (нормативно-детерміновані адаптивні форми аграрного виробництва та диспозитивно-стимулюючі адаптивні форми аграрного виробництва); змістом та напрямом правового режиму сільськогосподарського землекористування та природокористування (адаптивні форми аграрного виробництва з регенеративно-охоронним правовим режимом, кліматично-адаптаційні адаптивні форми аграрного виробництва, кондиційно-превентивні адаптивні форми аграрного виробництва); інструментарієм правового регулювання (договірні-програмні адаптивні форми аграрного виробництва, стандартизаційно-адаптивні форми аграрного виробництва); за галузевою – об'єктною (адаптивне рослинництво, адаптивне тваринництво, адаптивна аквакультура); за правовим режимом технологічного забезпечення (технологізації) виробничих процесів (точне землеробство та цифрові технології, роботизовані системи та системи з використанням штучного інтелекту, цифрові технології управління та відстеження продукції).

– обґрунтовано, що основними принципами правового регулювання адаптивних форм аграрного виробництва як інструменту досягнення цілей сталого розвитку є: забезпечення аграрних прав та свобод сільгоспвиробників; державна підтримка суб'єктів ведення адаптивних форм аграрного виробництва; перехід від антропоцентричного до біоцентричного підходу; відповідальне управління земельними ресурсами; подолання соціально-економічної нерівності в аграрному секторі;

– сформульовано авторську дефініцію правового поняття «точне землеробство» як адаптивної форми аграрного виробництва, що є системою аграрного менеджменту, яка включає в себе збір, аналіз, генерацію цифрових даних та технології для впровадження таких даних в аграрному виробництві з метою

підвищення ефективності робочих процесів та ресурсів, збільшення продуктивності та рентабельності аграрного виробництва, зменшення впливу на довкілля, поліпшення якості сільськогосподарської продукції, спрямована на сталий розвиток агросфери й нарощування економічного потенціалу України;

– виділено ключові ознаки точного землеробства як адаптивної форми аграрного виробництва: належність до адаптивних форм аграрного виробництва за умови дотримання всіх встановлених до них вимог; застосування системи аграрного менеджменту, яка включає в себе збір, аналіз, генерацію цифрових даних та технології для впровадження їх в аграрному виробництві; поєднання досягнень сільськогосподарської, технічної та правової наук, ресурсів агросфери, баз даних аграрного виробництва, технології ефективного управління галузями рослинництва, тваринництва, рибництва; а також використання багатостадійного агроінформаційного ресурсу з метою досягнення комплексу цілей: економічного та екологічного характеру.

– сформовано періодизацію розвитку законодавства України у сфері адаптивних форм аграрного виробництва шляхом виділення чотирьох періодів з визначенням методологічних критеріїв та характерних ознак кожного етапу (обсяг регулювання, юридична природа норм, наявність механізмів імплементації, ступінь гармонізації, інституційна спроможність): (1) 1991-2000 рр. – становлення правових засад природокористування в аграрному секторі; (2) 2001-2013 рр. – прийняття спеціальних нормативно-правових актів; (3) 2013-2019 рр. – імплементація міжнародно-правових норм та посилення євроінтеграційної спрямованості; (4) 2019 – дотепер – прийняття актів стратегічного характеру.

Удосконалено:

– типологізацію моделей регулювання точного землеробства в ЄС на основі компаративного аналізу: екологічна модель (Нідерланди), основною правовою метою якої є зменшення хімічного навантаження на агроєкосистеми шляхом оптимізації використання добрив та засобів захисту рослин; кліматична модель (Франція), в якій точне землеробство кваліфікується як допоміжний інструментальний засіб реалізації державної політики пом'якшення змін клімату;

ресурсна модель (Німеччина) з імперативними технічними стандартами та найвищим рівнем правової регламентації;

– визначення поняття агролісівництва як адаптивної форми аграрного виробництва, що є інтегрованою системою сталого сільськогосподарського землекористування, яка поєднує вирощування деревних багаторічних насаджень з веденням аграрного виробництва (включаючи культивування сільськогосподарських культур та/або утримання тварин) на одній земельній ділянці й спрямована на оптимізацію екологічних, економічних та соціальних функцій земельних ресурсів, адаптацію аграрного виробництва до кліматичних змін, підвищення його продуктивності, забезпечення продовольчої безпеки держави, збереження біорізноманіття й запобігання подальшій деградації ґрунтів;

– систематизацію категорій правових прогалин у регулюванні агролісівництва, як-то: відсутність нормативно-правового визначення поняття «агролісівництво»; прогалина у регулюванні правового режиму деревних насаджень на землях сільськогосподарського призначення; відсутність норм про порядок створення агролісівничих систем; прогалина у регулюванні обліку та реєстрації;

– положення щодо концептуальних засад правового регулювання агролісівництва шляхом обґрунтування належності агролісівничих відносин до предмета аграрного права й виділення їх ключових ознак: інтегративність та багатофункціональність; сталість та адаптивність до кліматичних змін; комплексний характер правовідносин; екологічна та соціально-правова природа; інноваційність і потреба в належному правовому забезпеченні та державній підтримці.

Набули подальшого розвитку:

– аргументи щодо впливу концепції сталого розвитку на формування комплексного правового регулювання адаптивних форм аграрного виробництва шляхом обґрунтування виробничо-адаптивного підходу, згідно з яким адаптивні форми є конкретними способами, методами, технологіями та практиками господарювання, які забезпечують досягнення цілей сталого сільськогосподарства через адаптацію до локальних умов, кліматичних викликів та

екологічних обмежень, на відміну від попередніх підходів, які не враховували специфіку адаптивності аграрного виробництва;

– наукові погляди щодо продовольчої безпеки як правової категорії-катализатора формування комплексного правового регулювання адаптивних форм аграрного виробництва у трьох взаємопов'язаних напрямках: цифрова трансформація через впровадження точного землеробства; біотехнологічний напрям через регулювання інноваційних методів селекції; агроекологічна трансформація через стимулювання агроекологічних практик;

– твердження про те, що впровадження адаптивних форм аграрного виробництва в умовах глобальних кліматичних змін виступає важливим засобом забезпечення як продовольчої безпеки, так і сталого розвитку агросфери;

– висновки про співвідношення категорій «стале сільське господарство» і «адаптивні форми аграрного виробництва» як загального і часткового, адже стале сільське господарство є більш широким поняттям і охоплює всю систему аграрного виробництва в її економічному, соціальному та екологічному вимірах;

– аргументи щодо того, що агроекологічне право доцільно розглядати як комплексний, міжгалузевий правовий інститут в системі аграрного права, норми якого регулюють суспільні відносини у сфері агроекологічного розвитку;

– положення про необхідність імплементації принципу «перехресної відповідальності» (cross-compliance) та стандартів належного сільськогосподарського та екологічного стану земель (Good Agricultural and Environmental Conditions) в законодавство України як базової основи забезпечення екологізації аграрного виробництва відповідно до європейських стандартів.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження.

Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані й достовірні. Методологічну основу дисертаційного дослідження становлять філософські, загальнонаукові і спеціально-юридичні методи наукового пізнання: діалектичний, аналізу та синтезу, історико-правовий, порівняльно-правовий, формально-юридичний, системно-структурний методи,

метод юридичного прогнозування, аксіологічний підхід тощо на основі принципу їх взаємодоповнюваності.

Діалектичний метод став підґрунтям усього дослідження, що дало змогу розглянути правове забезпечення адаптивних форм аграрного виробництва у взаємозв'язку та співвідношенні з іншими правовими явищами, виявити і проаналізувати внутрішні джерела і механізми його розвитку, а також продемонструвати динаміку розвитку вітчизняного та зарубіжного законодавства, практики його застосування у цій сфері (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2., 2.3).

Поєднання *аналізу і синтезу* уможливило концептуалізацію загальної мети дослідження, а також визначення динамічних характеристик процесу розвитку правового забезпечення адаптивних форм аграрного виробництва через дослідження процесів зміни його станів у часі (*процесуальний аналіз*), обґрунтування оптимальних правових заходів щодо впровадження адаптивних форм аграрного виробництва та забезпечення їх державної підтримки (*процесуальний синтез*); визначення необхідної та достатньої сукупності узагальнених та часткових правових ознак адаптивних форм аграрного виробництва (*параметричний аналіз*) й обґрунтування цієї сукупності стосовно забезпечення сталого розвитку агросфери і гарантування продовольчої безпеки (*параметричний синтез*) (підрозділ 1.2).

Історико-правовий метод дозволив дослідити формування і здійснити періодизацію розвитку законодавства України у сфері врегулювання адаптивних форм аграрного виробництва з виділенням чотирьох основних періодів (1991-2000 рр., 2001-2013 рр., 2013-2019 рр., 2019 – дотепер) та їх характерних ознак, а також запропонувати можливі вектори удосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері (підрозділ 1.1).

Порівняльно-правовий метод застосовано для аналізу національних моделей регулювання точного землеробства в державах ЄС (Нідерланди, Франція, Німеччина) з виділенням трьох типологічних моделей – екологічної, кліматичної та ресурсної, що дозволило визначити оптимальні підходи для їх імплементації в українське законодавство (підрозділ 2.1); для дослідження правового регулювання точного землеробства в США за період 1998-2022 рр. (підрозділ 2.3).

Формально-юридичний метод використано для аналізу понятійно-категоріального апарату у досліджуваній сфері, формулювання авторських дефініцій понять «адаптивні форми аграрного виробництва», «точне землеробство», «агролісівництво» та виділення їх правових ознак (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2).

Системно-структурний метод застосовано для проведення класифікації адаптивних форм аграрного виробництва за п'ятьма критеріями: правовим статусом і рівнем регулювання, правовим режимом сільськогосподарського землекористування і природокористування, інструментарієм правового регулювання, галузево – об'єктною, технологічним забезпеченням, що дозволило систематизувати різноманітні форми та визначити специфіку правового регулювання кожної з них (підрозділ 1.4).

Метод юридичного прогнозування був застосований для визначення перспективних напрямів розвитку правового регулювання адаптивних форм аграрного виробництва в контексті євроінтеграційних процесів й розробки пропозицій щодо удосконалення законодавства (підрозділ 2.3).

За допомогою *аксіологічного підходу* на підставі уточнення ціннісного порядку прав людини і правових норм встановлено зв'язки між впровадженням адаптивних форм аграрного виробництва і забезпеченням права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля, а також права людини на продовольство (підрозділ 1.2.).

Ключові висновки, положення й результати наукових розвідок автора ґрунтуються на багатоаспектному вивченні чинного вітчизняного аграрного законодавства, міжнародного та зарубіжного досвіду, що торкається порушених у роботі питань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертаційній роботі висновки, положення, пропозиції і рекомендації є певним внеском у теорію аграрного права та практику його застосування і можуть бути використані:

– у науково-дослідницькій діяльності – під час подальшого дослідження проблем правового унормування адаптивних форм аграрного виробництва;

– у правотворчій діяльності – як теоретичний матеріал при розробленні або вдосконаленні чинного аграрного та земельного законодавства України у сфері регулювання адаптивних форм аграрного виробництва;

– у правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності впровадження і ведення адаптивних форм аграрного виробництва та ефективної реалізації норм аграрного права;

– у навчальному процесі – при викладанні курсів «Аграрне право», «Земельне право», «Право продовольчої безпеки» тощо у закладах вищої освіти, при підготовці навчальних посібників і підручників, довідкової та методичної літератури, а також при залученні здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької роботи.

Апробація результатів дисертації. Теоретичні висновки та практичні рекомендації, одержані у ході дослідження, обговорювалися й були схвалені на засіданнях кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Результати дослідження оприлюднювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, форумах та круглих столах, зокрема: Круглому столі, присвяченому 100-річчю з дня народження д.ю.н., проф. Ю.О. Вовка «Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного права в умовах сучасних викликів і загроз» (м. Харків, 12 травня 2023 р.); науково-практичній онлайн конференції з іноземних мов (м. Харків, 17 травня 2023 р.); Панельній дискусії VII Харківського міжнародного юридичного форуму «Агробізнес в умовах агроєкоциду: сучасні виклики, проблеми відповідальності та уроки сталості» (м. Харків, 29 вересня 2023 р.); Круглому столі, присвяч.100-річчю від дня народження д.ю.н., проф., члена-кор. НАПрН України В.С. Шелестова «Пріоритетні напрями розвитку аграрного, земельного та екологічного права в сучасних умовах» (м. Харків, 22 лютого 2024 р.); Всеукраїнському круглому столі, присвяченому 45-річчю заснування кафедри екологічного права і 55-річчю заснування кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого «Становлення та розвиток Харківської наукової школи екологічного, земельного та аграрного права» (м. Харків, 29 листопада 2024 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувачки. Основні теоретичні положення та висновки, сформульовані у дослідженні, викладено в 8 наукових працях, з яких 3 – у наукових фахових виданнях України, та 5 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Наукові праці, в яких відображені основні результати дослідження:

1. Осадча А. О. Адаптивні форми аграрного виробництва як аграрно-правова категорія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 7. С. 120–124. URL: http://lsej.org.ua/7_2025/28.pdf

2. Осадча А. О. Точне землеробство як аграрно-правова категорія: генеза розвитку і правові проблеми визначення в Україні та світі. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 373–378. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/02/62.pdf>

3. Осадча А. О. Агролісівництво як адаптивна форма аграрного виробництва. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія «Право»*. 2025. Вип. 91. Ч. 2. С. 237-242. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/11/32-1.pdf>

Наукові праці, в яких засвідчено апробацію матеріалів дослідження:

1. Осадча А.О. Правові засади використання біотехнологій сільськогосподарськими товаровиробниками для забезпечення продовольчої безпеки. *Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного права в умовах сучасних викликів і загроз: матер. круглого столу, присвяч. 100-річчю з дня народж. д.ю.н., проф. Вовка Ю. О. (м. Харків, 12 трав. 2023 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків. Право, 2023. С. 333-337.*

2. Osadcha A. Agricultural biotechnology for sustainable food security. *Science in the changing world: current studies of young researches: Collections of materials all-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference in Foreign Languages*. (Kharkiv, May 17, 2023). Yaroslav Mudryi National Law University. Kharkiv. 2023. p. 152-156.

3. Осадча А.О. Актуальні правові проблеми використання системи точного землеробства в Україні. *Агробізнес в умовах агроєкоциду: сучасні виклики, проблеми та відповідальності та уроки сталості: зб. матер. та тез доп. учасників панельної*

дискусії VII Харків. міжнар. юрид. форуму (м. Харків, 29 верес. 2023 р.) / за ред. Т. В. Курман, В. П. Станіславського. Харків: Юрайт, 2023. С. 121-124.

4. Осадча А.О. Правові проблеми впровадження та використання точного землеробства в Україні. *Пріоритетні напрями розвитку аграрного, земельного та екологічного права в сучасних умовах*: матер. круглого столу, присвяч. 100-річчю від дня народж. д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України В.С. Шелестова (м. Харків, 22 лют. 2024 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2024. С. 349-352.

5. Осадча А.О. Організаційно-правові аспекти впровадження та використання технології точного землеробства в світі та Україні. *Становлення та розвиток Харківської наукової школи екологічного, земельного та аграрного права*: матер. Всеукр. круглого столу (м. Харків, 29 листоп. 2024 р.) / за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2024. С. 224-228.

Публікації, в яких висвітлені наукові результати дисертації здобувачки, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Опубліковані статті містять належним чином обґрунтовані наукові результати відповідно до поставленої мети та висновків.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію виконано українською мовою з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалу дослідження – науковий.

Загальний висновок. Дисертація Осадчої Анастасії Олегівни на тему «Правове забезпечення адаптивних форм аграрного виробництва в умовах сталого розвитку» є кваліфікаційною науковою роботою, містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують конкретне наукове завдання, що полягає в з'ясуванні сутності правових засад адаптивних форм аграрного виробництва на основі аналізу міжнародно-правових стандартів, європейського досвіду та положень законодавства України, виявлення особливостей правового регулювання окремих адаптивних форм

аграрного виробництва (точного землеробства, агролісівництва тощо), а також розроблення пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання суспільних аграрних відносин у вказаній сфері.

Дисертація є самостійною науковою працею, яку виконано з дотриманням академічної доброчесності. Наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовані автором особисто й обґрунтовані на підставі особистих досліджень.

Дисертація Осадчої Анастасії Олегівни на тему «Правове забезпечення адаптивних форм аграрного виробництва в умовах сталого розвитку» відповідає вимогам оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами), а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) та може бути подана до разової ради для захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Головуюча на засіданні:

**доцентка кафедри земельного
та аграрного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
докторка юридичних наук, професорка**

ЛЗ

Тетяна ЛІСОВА

«09» березня 2026 р.

